

ד. "כשם שעבודת מזבח קרויה עבודה כך תפלה קרויה עבודה" – תפילה ועבודת הקרבנות

הכוונה ללימוד

מה היחס בין תפילה לבין עבודת הקרבנות - האם היא מחליפה אותה, באה במקביל אליה, או אולי רק נלווית לה? עיינו בעצמכם!

מקורות

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף כו עמוד ב

איתמר, רבי יוסי ברבי חנינא אמר: תפלות אבות תקנום; רבי יהושע בן לוי אמר: תפלות כנגד תמידין תקנום. תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא, ותניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי.

תניא כוותיה דרבי יוסי ברבי חנינא: אברהם תקן תפלת שחרית... יצחק תקן תפלת מנחה... יעקב תקן תפלת ערבית...

ותניא כוותיה דרבי יהושע בן לוי: מפני מה אמרו תפלת השחר עד חצות - שהרי תמיד של שחר קרב והולך עד חצות... ומפני מה אמרו תפלת המנחה עד הערב - שהרי תמיד של בין הערבים קרב והולך עד הערב... ומפני מה אמרו תפלת הערב אין לה קבע - שהרי אברים ופדרים שלא נתעכלו מבערב קרבים והולכים כל הלילה. ומפני מה אמרו של מוספין כל היום - שהרי קרבן של מוספין קרב כל היום...

נימא תיהוי תיובתיה דרבי יוסי ברבי חנינא! אמר לך רבי יוסי ברבי חנינא: לעולם אימא לך תפלות אבות תקנום, ואסמכינהו רבנן אקרבנות. דאי לא תימא הכי - תפלת מוסף לרבי יוסי ברבי חנינא מאן תקנה? אלא: תפלות אבות תקנום, ואסמכינהו רבנן אקרבנות.

ספרי דברים עקב פיסקא מא [השוו עוד מכילתא דרשב"י פרק כג]

ולעבדו - זה תלמוד. אתה אומר זה תלמוד או אינו אלא עבודה? הרי הוא אומר: "ויקח ה' אלהים את האדם ויניחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה" (בראשית ב,טו) - וכי מה עבודה לשעבר ומה שמירה לשעבר?! הא למדת: "לעבדה" - זה תלמוד, "ולשמרה" - אלו מצות. וכשם שעבודת מזבח קרויה עבודה, כך תלמוד קרוי עבודה.

דבר אחר: ולעבדו - זו תפלה. אתה אומר זו תפלה או אינו אלא עבודה? תלמוד לומר: "בכל לבבכם ובכל נפשכם" (דברים יא,יג) - וכי יש עבודה בלב? הא מה תלמוד לומר: "ולעבדו" - זו תפלה. וכן דוד אומר: "תכון תפלתי קטורת לפניך משאת כפי מנחת ערב" (תהלים קמא,ב). ואומר: "ודניאל כדי ידע די רשים כתבא על לביתיה" וגו' (דניאל ו,יא). ואומר: "וכמקריביה לגבא לדניאל בקל עציב זעק ענא מלכא ואמר לדניאל דניאל עבד אלהא חייא אלהך די אנת פלח ליה בתדירא היכל לשיזבותך מן אריותא" (דניאל ו,כא) - וכי יש פולחן בבבל? הא מה תלמוד לומר: "ולעבדו" - זו תפלה. וכשם שעבודת מזבח קרויה עבודה, כך תפלה קרויה עבודה.

תלמוד בבלי מסכת ברכות דף לב עמוד ב

אמר רבי אלעזר: גדולה תפלה יותר ממעשים טובים. שאין לך גדול במעשים טובים יותר ממשה רבינו, אף על פי כן לא נענה אלא בתפלה, שנאמר: "אל תוסף דבר אלי" (דברים ג,טו), וסמך ליה "עלה ראש הפסגה" (שם ג,כז).

ואמר רבי אלעזר: גדולה תענית יותר מן הצדקה. מאי טעמא - זה בגופו וזה בממונו.

ואמר רבי אלעזר: גדולה תפלה יותר מן הקרבנות שנאמר: "למה לי רב זבחיכם" (ישעיהו א,יא), וכתוב: "ובפרשכם כפיכם" (שם א,טו). אמר רבי יוחנן: כל כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו, שנאמר: "ידיכם דמים מלאו" (שם).

ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה, שנאמר: "גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי" (איכה ג,ח). ואף על פי ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו, שנאמר: "שמעה תפלתי ה'

ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש" (תהלים לט, ג). רבא לא גזר תעניתא ביומא דעיבא משום שנאמר: "סכותה בענן לך מעבור תפלה" (איכה ג, מד).
ואמר רבי אלעזר: מיום שחרב בית המקדש נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים, שנאמר: "ואתה קח לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר ברזל בין ובין העיר" (יחזקאל ד, ג).

הכוונה לכתיבה

האם המקורות הללו נעלו בפניכם את שערי התפילה או שמא פתחו את שערי הדמעות?
כתבו תפילה.

יהושע מרק

שער הברזל הענק עם פיתוחי הציפורים והעצים, החיות והפרחים, נסגר ברעש מחריש אוזניים. מאות מנעולים ענקיים מפלדה השמיעו קליקים מאיימים. מהתעלה שמסביב לחומה הענקית בקעו פיהוקים תניניים, וקולות סגירת הלסתות המאיימות הפריעו לקול הדממה של המוות לכבוש את הכל. מתגולל בבוך, זרוק מעבר לתעלה, נעול מחוץ לגן, אני שוכב ומנסה להרדם. זה רק חלום אני מנחם את עצמי שוב אותו חלום אני חושב ועוצם את עיני בחוזקה. אבל בתוכי האברים והפדרים מתהפכים ומתאכלים. אני מנסה לפתוח את הפה, אבל הוא נעול באלף מנעולים. אני שומע דפיקות ונהמות הלב הפצוע אך שוב לא מצליח לפתוח את הפה, רק דמעות נופלות וזולגות אל הכרית הרטובה.

שלמה ספיבק

בלי יהי ובלי רצון
מפסיק ללכת
נגד
תמיד
בעבודה
מול מילים
על הדפים האלה
שאני עולה אתם
ונופל כל פעם מחדש
בדרך לעוד טיפוס
אל הר
אל בית אל
מתבלבל
מתפתל
נשאר תפל
לפעמים גם מתפלח –
תמיד בעבודה
בלי לב בלי רגש
מסתפק
וכותב עוד תפילה.

דידי רייכנר

לפעמים,
אני מתבונן עליכם מבעד לחומת הברזל, מציץ מן החרכים
לראות איך אתם מנסים.
עוצמים עיניים, מקמטים את המצח
מעקמים את השפתיים, מאמצים את הפרצופים.
מה אתם בכלל מבקשים?
נדמה לי כי אפילו אתם בעצמכם – אינכם יודעים.
העיקר לעמוד, להפציר, להתפרך מרוב תחנונים.
להזיל עוד דמעה או שתיים
שירקיעו את כל השחקים.
אינכם מבינים שהתפילות שלכם לא מגיעות לשום מקום.
ומעולם לא חלמתי שהן יגיעו.
הן שייכות לעולם שלכם –
המדומה, החשון והבודד.
בראתי חורבן בראתי לו תפילה תבלין.
נכון, אתם אנשים כשרים
צדיקים, בעלי תפילות – אף חסידים
אך לא לזאת הייתה כוונתי.

דוד פיאלקוף

"גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי"

ריבונו של עולם
אין מילים בפי
הלב שלי אטום
אני מרגיש חסום

מרגיש כאילו הנחיתו עלי
מחבת מברזל יצוקה
חומות מסביב סוגרות עלי
שקוע בגלות עמוקה

עבודה שבלב?
עבודה שבבל!
במחשכים הושיבני
למה עזבתני

אבן כבדה
על הלב רובצת
מטפסת ועולה
את הגרון חונקת
ופתאום
מתפרצת

נחלי דמעות
יורדות שוטפות

הבכי מתגבר
ללא הפוגות

רגעים של חסד
השמים נפתחים
ואז
נסגרים
